LUND UNIVERSITY

Beskattning av carried interest - genvägar och omvägar till tjänst

Tjernberg, Mats

Published in:
Skattenytt

2024

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

Link to publication

Citation for published version (APA):
Tjernberg, M. (2024). Beskattning av carried interest - genvägar och omvägar till tjänst. *Skattenytt*, *2024*(4), 439-461.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights
Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.
• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: https://creativecommons.org/licenses/

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Download date: 09. Nov. 2026

MATS TJERNBERG

Beskattning av carried interest – genvägar och omvägar till tjänst

Frågan om hur carried interest ska beskattas har varit föremål för bedömning i ett stort antal underrättsdomar de senaste åren. Skatteverket har idogt fortsatt ett oerhört omfattande granskningsarbete och utfärdat ett stort antal skattebeslut det senaste året. Syftet med artikeln har varit att systematisera och analysera ett stort antal av domarna och skattebesluten för att utröna på vilka olika sätt beskattning har skett i rättstillämpningen. Fram tonar en spretig bedömning avseende dels betydelsen av strukturernas samt avtalens utformning, dels om 3:12-reglerna ska tillämpas eller inte.

1 INLEDNING

I början av 2000-talet inledde Skatteverket en granskning av fysiska personer och bolag i riskkapitalbranschen. Granskningen tog sin utgångspunkt i myndighetens uppfattning att asymmetrisk avkastning, som s.k. carried interest innebär, är ersättning för utförda prestationer. Ersättningen anses av Skatteverket kopplad till anställda personers prestationer i s.k. riskkapitalbolagstrukturer. De belopp som carried interest utgör tillfaller dock enligt avtalen, i de allra flesta fall, inte direkt de fysiska personerna eller rådgivningsbolagen i riskkapitalstrukturerna. Istället strömmar de in i invecklade strukturer och sedan vidare till holdingbolag (oftast fåmansföretag) som ägs av de anställda fysiska personerna.

Det är som jag ser det två frågor som ställs på sin spets vid beskattningen av dessa inkomster inom det svenska skattesystemet. För att kunna avgöra beskattningsfrågan måste det avgöras vilket subjekt som är rätt mottagare av carried interest i inkomstskattehänseende. Det måste också analyseras om det för carried interest finns rättslig grund för att beskatta beloppet som arbetsinkomst alternativt kapitalinkomst. Är det kapitalinkomst kan eventuell beskattning därav ske enligt fördelningsreglerna för fåmansföretag, s.k. 3:12-beskattning.[1]

1 Reglerna i 57 kap. inkomstskattelagen för beskattning av utdelningar från, och avyttringar av, kvalificerade andelar i fåmansföretag.

Skatteverkets inledande synsätt var att se inkomst av carried interest som anställningsinkomster till rådgivarna härrörande från rådgivningsbolagen i strukturerna. Detta accepterades inte av berörda skattskyldiga, och i ett s.k. pilotfall avseende arbetsgivaravgifter underkändes sedan på kammarrättsnivå Skatteverkets synsätt.[2] Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) beviljade inte prövningstillstånd. Med anledning av motgången bytte myndigheten angreppssätt, och förde istället processer för att tillämpa de s.k. 3:12-reglerna när carried interest i form av utdelning via fåmansföretag nådde rådgivarna personligen.[3] Det innebar inte bara en ändrad rättslig grund för beskattning, utan också en ändrad beskattningstidpunkt. Det första synsättet var att beskattning borde ske när carried interest är tillgänglig för lyftning oavsett vilket subjekt som enligt avtalen har rätt till carried interest. Genom prejudikatmålet HFD 2018 ref. 31 bekräftades att Skatteverkets nya uppfattning, vilken myndigheten hade drivit i ett stort antal processer, att 3:12-reglernas tillämplighet var korrekt.

Utvecklingen när det gäller Skatteverkets synsätt har inte varit linjär, utan har varierat beroende på bl.a. utformningen av olika riskkapitalstrukturer.

Efter att först pilotmålet om arbetsgivaravgifter avvisade att carried interest var lön från rådgivningsbolaget, och senare ett stort antal kammarättsavgöranden slog fast att 3:12-reglerna kunde tillämpas (med slutligt ok i ovan nämnda HFD-avgörande), har likväl ett antal avgöranden kommit på kammarrättsnivå som inneburit löneinkomstbeskattning. Bl.a. var det fallet när carried interest ”låg under” tecknade kapitalförsäkringar, liksom i situationer när rekvisiten för 3:12-beskattning av olika skäl inte ansågs uppfyllda. Under 2023 träffade sedan Skatteverket ytterligare ett mycket stort antal omprövningsbeslut innebärande att rådgivare beskattades för carried interest som inkomst av tjänst i egenskap av anställningsinkomst.[4] På det följer arbetsgivaravgifter och skattetillägg.

Från riskkapitalhåll hävdas upprört att Skatteverket nu har bytt synsätt, när de skattskyldiga p.g.a. Skatteverkets tidigare inställning ju har

2 Kammarrätten i Stockholm, 2013-12-19, mål nr 8755-12 (NC Advisory AB).

3 InfoTorg, Mitt i juridiken, Fortsatt granskning av riskkapitalister, https://www.infotorgjuridik.se/premium/mittijuridiken/bransch/article209506.ece.

4 https://omni.se/skatteverket-kraver-1,6-miljarder-av-riskkapitalister/a/Xbyman.

”accepterat” att 3:12-reglerna ska tillämpas.[5] Myndighetens svar är att 3:12-reglerna dock inte kan tillämpas i de strukturer som nu prövats på myndighetsnivå, eftersom rekvisiten för kvalificerad andel inte är uppfyllda. Besluten gäller mycket stora belopp.[6] Med synsättet följer som nämnts inte bara att personerna löneinkomstbeskattas utan också att skattetillägg beslutas (på grunden att inte tillräcklig information om strukturerna hade presenterats i deklarationerna). Eftersom det ses som lön kommer även arbetsgivaravgifter liksom troligen avgiftstillägg att uttas.[7]

Det är inte enkelt att bringa klarhet i utvecklingen när det gäller hur Skatteverket samt förvaltningsdomstolar har sett på hur carried interest ska beskattas. Myndighetens och kammarrättens beslutsskäl innehåller omfattande hänvisningar till, förutom omständigheter när det gäller avtalen och strukturerna, prejudikat från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) samt underrättspraxis. Som jag redan antytt är tillämpningen på underrättsnivå ”spretig”. I vissa fall har carried interest inte kunnat beläggas med arbetsgivaravgifter hos rådgivningsbolagen. I andra fall har emellertid fysiska rådgivare beskattats för carried interest som lön. I ytterligare andra fall har de fysiska rådgivarna beskattats för avkastning innehållande carried interest enligt 3:12-reglerna först när de tagit utdelningar från sina bolag.

Syftet med denna artikel är att med utgångspunkt i skäl i beslut från Skatteverket och praxis på underrättsnivå, samt i det ovan nämnda enda fallet från högsta instans, systematisera hur carried interest hittills har beskattats vid rättstillämpningen. Jag ska också försöka besvara om de olika skatteutfallen kan bero på skillnader i hur strukturerna är uppbyggda eller är en följd av att Skatteverket använt sig av olika argumentationslinjer för

5 I ett uttalande 2017 sade en företrädare för Skatteverket att det nu var klargjort att det inte var lön, utan utdelning, och att personerna skulle ses som fåmansföretagare, https://www.svd.se/a/woo4L/miljardsmall-hotar-flera-riskkapitalister-efter-ny-dom.

6 https://www.di.se/digital/skattesmall-for-riskkapitalprofiler-upptaxeras-med-700-miljoner/, https://www.affarsvarlden.se/artikel/eqt-riskerar-miljardsmall-besked-fran-skatteverket-vantas-innan-arsskiftet.

7 Från riskkapitalbranschen framförs att förutsebarhet saknas för hur carried interest ska beskattas, och det har meddelats att visa riskkapitalbolag har börjat förbereda utlandsflytt. Något som i sin tur orsakat motreaktioner, t.ex. från Skatteutskottets ordförande Niklas Karlsson (S), https://www.svd.se/a/dwgjrJ/skatteutskottets-ordforande-forsvarar-granskning-av-riskkapitalister. Branschen har uppvaktat regeringen för att få klarare beskattningsregler. Det finns ett tidigare utarbetat förslag från Finansdepartementet, Beskattning av vissa delägare i riskkapitalfonder (2012), som hittills inte lett fram till lagstiftning.

att nå likartat resultat: beskattning i inkomstslaget tjänst. Jag kommer att koncentrera mig på beskattningen av de fysiska personerna. Vid sökning i databasen JUNO, Norstedts juridik, uppkommer ca 250 träffar på sökorden ”carried interest” för avgöranden i kammarrätter från 2012 och fram till nu. Bland dessa återfinns förutom mål för flera olika beskattningsår för samma strukturer, också mål som avser skattetillägg och kostnadsersättningar. Det har inte varit möjligt för mig att gå igenom samtliga mål, utan jag har varit tvungen att göra ett urval. Urvalet har skett genom information från personer som agerat och agerar ombud i processerna, ett antal tidskriftsartiklar och examensarbeten i skatterätt som har behandlat frågorna, samt egen sökning avseende avgjorda mål från 2020 och framåt.[8] Viktigt i urvalet har varit dels aktualitet, dels bredd och variation av prövade strukturer och argumentationslinjer.

Det finns oerhört mycket skrivet om riskkapitalbolags verksamhet och carried interest. Även de skatterättsliga frågorna har under åren kommenterats i ett stort antal artiklar i svenska skatterättsliga tidskrifter. Domarna och besluten innehåller också mycket information om hur riskapitalstrukturer och fonder är uppbyggda. Jag kommer inte att uppehålla mig särskilt mycket kring detta, utan menar att det är möjligt att kondensera fram de fakta kring riskkapitalverksamhet som är i fokus för den principiella skatterättsliga problematiken.[9]

2 VAD INNEBÄR CARRIED INTEREST?

I riskkapitalbranschen är det vanligt att avkastning över en viss nivå inte fördelas proportionellt i förhållande till satsat kapital, utan istället asymmetriskt till förmån för vissa för placeringarna centrala aktörer. Det är denna mellanskillnad som ofta kallas carried interest. Sammantaget kan fördelningen av avkastningen se ut som så att upp till en viss nivå sker fördelningen i förhållande till satsat kapital, alltså t.ex. 98 procent till de externa ”vanliga” investerarna och 2 procent till de ”interna” investerarna

8 För detta riktar jag tack till Morgan Ödman, Vinge, Fredrik Berndt, Svalner och Peter Nilsson samt Hanna Harling, KPMG. Jag vill också tacka jur. stud. och amanuens Donart Topalli samt jur. stud. Axel Åshuvud.

9 För en för jurister förståelig beskrivning av riskkapitalverksamhet kan rekommenderas ett mycket välskrivet och aktuellt examensarbete i juridik, Strand, Esther, Osäkerheten för riskkapitalisterna. En utredning av beskattningen av carried interest, https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1837563/FULLTEXT01.pdf.

(med koppling till riskkapitalbolagen)[10]. Över denna nivå fördelas avkastningen däremot asymmetriskt, t.ex. 80 procent till de externa investerarna och 20 procent till portföljinvesterarna. Detta är grundläggande fakta, och jag uppfattar det som ostridigt att det finns en asymmetri i hur avkastningen fördelas mellan portföljförvaltarnas investeringar respektive de som endast investerar kapital i fonderna. Det utgår därutöver också management- och förvaltningsavgifter till förvaltarteamen.

3 ÄR CARRIED INTEREST KAPITALAVKASTNING ELLER ERSÄTTNING FÖR ARBETE?

Det är denna fråga som finns med som en osalig ande ända från Skatteverkets incitament till att börja utreda, via parternas skriftväxling i processer samt diskussioner i tidskriftsartiklar, fram till beslut på myndighetsnivå och i domstolar. Frågan får rättsekonomiskt bränsle genom den skillnad i skattesatser mellan förvärvsinkomster och kapitalinkomster som det svenska skattesystemets dualism innebär.[11] Det finns också företags- och nationalekonomiska dimensioner i det att riskkapitalbranschen genererat mycket stora intäkter för riskkapitalbolagen liksom deras förvaltare, samtidigt som företrädare för branschen, och debattörer, lyfter fram betydelsen för svensk ekonomi genom t.ex. att underlätta fördelning av omfattande kapitalbelopp till växande företag i Sverige.[12]

Vid den positivrättsliga analys som jag gör i artikeln bör de ekonomiska konsekvenserna av riskkapitalbolagens verksamhet, liksom de skatterättsliga konsekvenserna, i strikt mening inte vara av betydelse. Detta med anledning av hur HFD brukar gå tillväga för att döma i skattemål. Inte heller behöver hänsyn tas till om de skattekonsekvenser som uppkommer är moraliskt och etiskt rimliga eller önskade. Domstolar ska, i enlighet med hur HFD brukar gå till väga, tillämpa skatterättslig lag inom ramen för

10 Jag är inte säker på att det är korrekt att benämna alla de skattskyldiga personerna som rådgivare eller förvaltare. Jag har överhuvudtaget brottats mycket med hur jag ska kunna använda olika termer i texten utan att oavsiktligt ge intryck av att valet av termer skulle vara avgörande för hur jag ser på den skatterättsliga problematiken.

11 Debatten om hur carried interest ska och bör beskattas är dock absolut inte unik för Sverige. Frågan diskuteras i många länder.

12 Se t.ex. Strands hänvisning till Næss-Schmidt, Sigurd, Jensen, Jonas Bjarke, Poulsgaard, Katrine, Nielsen, Astrid Leth & Lauer, Sophia Melanie, The Economic Footprint of Swedish Venture Capital and Private Equity, Copenhagen Economics A/S, 2022, s. 3, (rapport publicerad på SVCA, 2022-11-22) https://www.svca.se/wp-content/uploads/2022/11/The_Economic_Footprint_of_Swedish_VC_and_PE_Final-1.pdf, senast hämtad 2024-04-15).

dess ordalydelse samt på föreliggande sakomständigheter.[13] Nu ligger visserligen alla avgöranden och beslut av de jag tar upp på kammarrätts- eller myndighetsnivå (utom HFD 2018 ref. 31), men genom den informella prejudikatbundenhet som råder i Sverige kan vi anta att HFD:s sätt att tillämpa och tolka bör få genomslag i alla rättsinstanser.

Från Skatteverkets sida verkar inställningen vara glasklar. Den överavkastning som överenskommelsen om carried interest kan innebära är avhängig av i vilken utsträckning förvaltarna av fonderna är framgångsrika med fondens placeringar. Investerarna är beredda att avstå en betydande del av avkastningen till de aktörer som arbetar med placeringarna i olika företag. Det verkar uppenbart att Skatteverket bl.a. därför är av uppfattningen att carried interest ska ses som en prestationsbaserad ersättning för arbete.

Mot Skatteverkets inställning kan anföras att det principiellt är så att ”det resultat som uppstår i de flesta företag är en kombination av avkastning på investerat kapital, arbetsinsatser samt slumpmässiga och oförutsägbara omvärldshändelser.”[14] Jag tror att de flesta delar min bild av att det förefaller närmast omöjligt att bena ut i vad mån resultatet av en aktiv värdepappers- eller bolagsförvaltning *de facto* är inkomst av arbetsinsatser respektive vad som *de facto* är avkastning på investerat kapital.[15] Under de år som Skatteverket har utrett, beslutat och fört processer om beskattning av carried interest, har det dock ofta framställts närmast som ett axiom att carried interest är ersättning för arbete. Det är då i vart fall intressant att notera att kammarrätten i målet angående NC Advisory AB skriver ”att det är utrett att den värdetillväxt som sker i fonderna är hänförlig till en mängd olika omständigheter och inte enbart till key executives och PLA-innehavarnas arbetsinsatser.”[16]

Jag har i en tidigare artikel diskuterat den skatterättsliga betydelsen av prissättningen av riskkapitalbolagens rådgivningstjänster. Jag framförde

13 Starkt förenklat beskrivet, se mer om detta t.ex. Tjernberg, Skatterättslig tolkning, 2018.

14 Bergkvist, Sven-Åke, Nilsson, Martin, Hagbard, Niklas och Beyer, Carl, Skatteverkets offensiv mot riskkapitalbranschen, Svensk Skattetidning 2011, s. 332 ff.

15 Jfr a.a.

16 Det var genom detta mål om arbetsgivaravgifter som domstolen underkände att carried interest skulle ses som lön för personerna. HFD beviljade inte prövningstillstånd. Kammarrättens uttalande har tidigare uppmärksammats i von Bahr, Stig, Nordic Capital i kammarrätten, SkatteNytt 2014, s. 161 ff., och i Nilsson, Martin & Berndt, Fredrik i Kommentar avseende Högsta förvaltningsdomstolens dom i mål 5169-13 (Segulah) och Kammarrättens i Stockholm dom i mål nr 8755–8764-12 (NC Advisory AB), Svensk Skattetidning, 2014, s. 807 ff.

att så länge riskkapitalbolagen tar ett marknadsmässigt pris för rådgivningen bör resterande avkastning vara kapitalavkastning. Om det är så att den sammanlagda ersättningen för rådgivningen, och de därmed sammanhängande tjänsterna, även bestått i gynnsam snedfördelning i form av carried interest, framförde jag att den fakturerade ersättningen samtidigt inte kan accepteras som tillräckligt marknadsmässig.[17] Borde inte lösningen istället kunna vara att uttagsbeskatta rådgivningsbolagen enligt reglerna i 22 kap. inkomstskattelagen (IL)? Jag har fått mothugg av Johansson. Att förvaltningsbolagens avkastning skulle vara kapitalavkastning för det fall de betalat ett marknadsmässigt pris för riskkapitalbolagens tjänster är ett samband som Johansson ifrågasätter. Han menar att fondernas överavkastning inte bör anses vara resultatet av marknadsmässigt inköpta rådgivningstjänster och en avkastning av passivt kapital. Istället torde den bäst kunna beskrivas som en avkastning som fondens investerare inte kan förvänta sig om inte rådgivarna också är ägare i fonden. Överavkastningen skulle då kunna beskrivas som en möjlig synergieffekt av att några av fondens investerare är både rådgivare och investerare i fonden. Johansson argumenterar att arbete, specifikt kunnande och ren kapitalinsats är en form av ett odelbart knippe, vilket gör att värdet av de olika delarna inte på ett meningsfullt sätt kan separeras från varandra.[18]

Oavsett den ”organiska” orsaken till förekomsten av carried interest bör den skatterättsliga klassificeringen, likt vad många hävdar är den generella utgångspunkten i skatterättslig tillämpning, i vart fall kunna utgå ifrån den civilrättsliga bestämningen i avtalen i fondstrukturerna. Det leder enligt min mening till att det inte behöver bestämmas vad som *de facto* är ersättning för utförda arbetsprestationer, utan vad som enligt gällande skatterätt *ska beskattas* som ersättning för utförda arbetsprestationer i inkomstslaget tjänst. Likaledes ska det som skatterättsligt ses som avkastning på en tillgång (för en fysisk person) beskattas som inkomst av kapital.[19] Om den i inkomstskattehänseende rätta mottagaren är en juridisk person (normalt ett aktiebolag eller motsvarande) bör det i principiellt hänseende inte spela någon roll vilken karaktär som ersättningen har. Det är i de fallen alltid in-

17 Tjernberg, Mats, Riskkapitaldomarna – verksamhet i betydande omfattning, och i vilket företag? Svensk Skattetidning, 2017, s. 352–366.

18 Johansson, Jesper, Synpunkter på den kritik som riktats mot domarna om carried interest, SkatteNytt 2019, s. 541 ff.

19 Med under vissa förutsättningar tillämpning av fördelningsreglerna för fåmansföretag i 57 kap. IL.

komst av näringsverksamhet. Det nu sagda innebär inte att vi har att göra med enkla rättsliga bedömningar (varken ifråga om tolkning av lag eller faktiska omständigheter), men det lägger grunden för en struktur enligt vilken bedömningarna bör ske.

4 VEM ÄR RÄTT MOTTAGARE AV ERSÄTTNINGEN I INKOMSTSKATTEHÄNSEENDE?

Här har Skatteverket från början, fram tills nu, i sin granskning åberopat vissa rättsfall från HFD. Det rör sig bl.a. om RÅ 2001 ref. 50 (Brynäsfallet) som gällde gränsdragning mellan uppdragstagare och arbetstagare. Efter en bedömning av omständigheterna slog HFD fast att det vid tillämpningen av socialavgiftslagen fanns grund att karakterisera rättsförhållandet mellan Brynäs och ishockeyspelarna som ett anställningsförhållande. Detta trots att Brynäs inte var arbetsgivare i formellt hänseende.

I det också åberopade RÅ 2008 ref. 66 (Bilhandlarfallet) ägde en privatperson (A) ett bilhandelsbolag (FÅAB). A var vidare, tillsammans med ett stort antal andra bilhandlare, delägare i BIAB. Inom ramen för verksamheten i FÅAB förmedlades finansieringslösningar. Det ledde till provisionsinkomster från fristående finansbolag, och inkomsterna överfördes genom avtal till BIAB. Värdet på A:s aktier i BIAB bestämdes av hur stora provisionsinkomster A tillfört bolaget i ersättning för överlåtna kontrakt.

Huvudfrågan i rättsfallet var om sedan vinsten vid försäljningen av aktier i BIAB skulle beskattas i inkomstslaget kapital eller anses utgöra ersättning för tjänster utförda i FÅAB och därför beskattas i inkomstslaget tjänst hos A. HFD bestämde att provisionsinkomsterna från finansbolagen rätteligen skulle ha tillkommit FÅAB, men att de genom olika avtal överförts till BIAB. Innebörden av avtalen ansågs därför vara att provisionsinkomsterna förts över till A från FÅAB. Beskattning skulle därför ske i inkomstslaget tjänst.

Bergqvist m.fl. har problematiserat avgörandet.[20] De anför att omständigheterna var mycket speciella. All verksamhet som gav rätt till provisionsinkomsterna utfördes av FÅAB. BIAB var ett ”tomt” bolag och det var enligt författarna uppenbart att BIAB:s enda funktion var att ta emot de i FÅAB upparbetade provisionsinkomsterna. I fallet var bl.a. fråga om vem som var rätt mottagare av de provisionsinkomster som till sin natur var en inkomst hänförlig till utförda prestationer. Dock var det enligt dessa

20 Bergqvist m.fl., 2011.

författare inte fråga om det är möjligt att omklassificera en persons investeringsavkastning till ersättning för utförda prestationer.

Även det klassiska målet om Fader Gunnar, RÅ 1962 ref. 46, dyker upp i hänvisningar i en del beslut och domar. Beskattning skedde i målet redan på den grund att den skattskyldige hade disponerat över en ersättning.

Frågan om vem som är rätt mottagare i inkomstskattehänseende verkar ha haft stor betydelse för valet mellan de olika beskattningsalternativ som kommer att åskådliggöras i det följande. Men frågan är hur? Min bild av Skatteverkets argumentation och underrättspraxis är att denna fråga inte behandlats isolerat, eller som den avgörande frågan, utan snarare är starkt förknippad med samtidiga resonemang kring frågan om carried interests natur är arbetsersättning eller inte. Jag kommer att beröra detta tema löpande nedan samt i den avslutande analysen.

5 BESKATTNING MED TILLÄMPNING AV 57 IL

Efter att Skatteverket inte haft framgång med att processa att rådgivare i riskkapitalbolag skulle beskattas för carried interest som inkomst av anställning (eller mer korrekt: att arbetsgivaravgifter skulle uttas), bytte alltså myndigheten strategi till att istället hävda tillämpning enligt reglerna i 57 kap. IL. Intressant är att von Bahr ifrågasatte myndighetens inledande strategi i en analys av kammarrättens avgörande i NC Advisory AB. I ljuset av att carried interest istället skulle kunna ses som ersättning till personernas ägarbolag för deras arbetsinsatser, undrade han varför Skatteverket hade valt att angripa riskkapitalbolagen och inte rådgivarnas ägarbolag. I målet konstaterades att det var ägarbolagen som enligt investeringsavtalen hade rätt till carried interest. Det kom att visa sig att von Bahr förutskickade Skatteverkets och senare HFD:s inställning, nämligen att den omständigheten att rådgivarna inte var anställda i sina ägarbolag inte uteslöt att andelarna i dessa bolag kan bli kvalificerade enligt 57 kap. 4 § IL. Detta med anledning av att det i praxis framgår att även arbete via anställning i annat företag kan beaktas vid bedömningen av om andelarna i ett visst företag är kvalificerade eller inte, HFD 2013 ref. 11. Detta bekräftades sedermera i HFD 2018 ref. 31.[21]

21 von Bahr, Stig, Nordic Capital i kammarrätten, SkatteNytt 2014, s. 161 ff. Kammarrättens avgörande kommenteras också av Nilsson, Martin och Berndt, Fredrik i Kommentar avseende Högsta förvaltningsdomstolens dom i mål 5169-13 (Segulah) och Kammarrättens i Stockholm dom i mål nr 8755–8764-12 (NC Advisory AB), Svensk Skattetidning, 2014, s. 807 ff. Se även von Bahr, Stig, Nordic Capital och Segulah i HFD, SkatteNytt 2015, s. 45 ff.

Det som föregick 2018 års prejudikatmål var ett stort antal kammarrättsmål där rådgivare i riskkapitalbolag beskattades enligt 3:12-reglerna.[22]

Personerna ägde indirekt andelar via s.k. GP-bolag i equity-fonder vilket gav dem rätt till utdelning på andelarna. En del av den underliggande utdelningsinkomsten bestod av carried interest som GP-bolagen hade fått genom vinstdelning från fonderna där även externa personer hade investerat. Ett flertal personer som var anställda i rådgivningsföretagen och dess dotterbolag hade således fått del av carried interest via indirekt innehav av andelar i GP-bolag.

Det ansågs att GP-bolagens resultat hade varit beroende av ett rådgivningsteams gemensamma arbetsinsatser och att dessa arbetsinsatser utförts inom ramen för en gemensamt bedriven verksamhet som haft påtaglig betydelse för vinstgenereringen i GP-bolagen. Ett av målen beviljades prövningstillstånd gällande frågan om verksamhet i betydande omfattning (resulterande i att andelarna är kvalificerade) kan föreligga i ett fåmansföretag på annat sätt än genom anställning i just fåmansföretaget. Svaret i HFD 2018 ref. 31 blev alltså ett ja.

I några mål ansåg de skattskyldiga att de hade en ägarandel i GP-bolagen som understeg 2 procent och därmed inte kunde ses som verksamma i betydande omfattning i den mening som avses i 57 kap. 4 § IL.[23] Kammarrätten ansåg dock att det saknade betydelse för bedömningen att personens indirekta innehav i GP-bolagen varit litet. Domstolen konstaterade att en mindre ägarandel i praxis inte utgjort hinder mot att anses verksam i betydande omfattning, och i ett av målen hänvisas i det sammanhanget till RÅ 2007 not. 94 och RÅ 2010 ref. 102.

I ett kammarättsavgörande angående AAC-gruppen yrkade Skatteverket emellertid utan framgång tillämpning av 57 IL.[24]

Personen hade fått carried interest utbetald till sitt fåmansföretag. Personen var dock inte verksam där, utan i AAC (vilket också ansågs vara ett fåmansföretag). Domstolen fann att andelarna i personens fåmansföretag inte var kvalificerade eftersom det inte förelåg samma eller likartad verk-

22 Se t.ex. mål nr 4458–4464-16 och 5559-16 (EQT). Avgörandena har kommenterats bl.a. i von Bahr, Stig, Kammarrätten och riskkapitalisterna, SkatteNytt 2017, s. 590 ff. och Tjernberg, Mats, Riskkapitaldomarna – verksamhet i betydande omfattning, och i vilket företag? Svensk Skattetidning, 2017, s. 352 ff.

23 Kammarrätten i Stockholm, 2021-03-18, mål nr 5981–5987-19 (EQT), och mål nr 6012–6016-19 (EQT).

24 Kammarrätten Stockholm, 2021-07-15, mål nr 1125-20 (AAC).

samhet med AAC, 57 kap. 4 § IL. Anledningen var att domstolen inte ansåg att det hade överförts tillgångar (carried interest) mellan AAC och personens fåmansföretag, jfr HFD 2012 ref. 67 angående tolkning av samma eller likartad verksamhet.

Det framgår inte tydligt av Skatteverkets yrkanden eller domen varför inte rättsfallet HFD 2018 ref. 31 åberopades eller kunde användas som grund för att anse andelarna kvalificerade, dvs. att personen skulle kunna anses ha varit verksam i sitt fåmansföretag via sin verksamhet i AAC. I 2018 års mål uttryckte ju HFD att det inte krävs att en person är anställd i fåmansföretaget för att dennes arbetsinsatser ska kunna beaktas och. Det har utifrån de återgivna omständigheterna inte varit helt lätt att förstå varför inte arbetet kunde anses ha skett inom ramen för en anställning i ett annat företag (AAC). Personens verksamhet i AAC borde väl därför ha kunnat anses ha varit av betydelse för de vinster som uppstod genom carried interest i personens fåmansföretag? Möjligen är anledningen till ett nekande svar på frågan att själva kapitalinvesteringen inte hade skett via det fåmansföretag som uppbar carried interest. Eftersom 57 kap. IL i vart fall nu inte ansågs tillämpligt, blev resultatet av domen att utdelningen från fåmansföretaget beskattades med 5/6 i inkomstslaget kapital, 42 kap. 15 a § IL. Det prövades inte i målet om carried interest kunde beskattas som lön hos den skattskyldige. Av de underrättsdomar som jag berör i artikeln verkar denna vara den enda där beskattning skett i inkomstslaget kapital.[25]

I Skatteverkets beslutsomgång i maj 2023 bedömdes att reglerna i 57 kap. IL inte var tillämpliga.[26]

De skattskyldiga uppbar carried interest via en bolagskedja löpande från vad som myndigheten bedömde inte var ett rättssubjekt utan ett enkelt bolag (GP). Förvaltningen skedde från ett GP Ltd där personerna inte var delägare. Jag har tolkat det som att eftersom GP inte var ett rättssubjekt kunde enligt myndigheten inte personerna anses ha varit verksamma där, jämfört med HFD 2018 ref. 31 där förvaltningen och ägandet skedde via ett GP som var ett rättssubjekt.

Tyvärr har jag tyckt att det varit svårt att uttolka exakt varför 57 kap. IL inte anses tillämpligt i den struktur som prövats i besluten. Myndigheten hänvisar visserligen till att det av de kammarättsmål där 57 kap. IL tillämpats framgår att det krävts att ägande måste ha skett indirekt i GP-

25 Pilotmålet angående NC Advisory AB gällde ju arbetsgivaravgifter.

26 Jag har haft tillgång till sex beslut daterade 2023-05-24 (EQT).

bolagen.[27] I nedanstående avsnitt 6 analyseras skattebeslutens skäl för att istället löneinkomstbeskatta.

I Bridgepoint-målet (som även behandlas i avsnitt 6), ansåg kammarrätten liksom förvaltningsrätten att personens andelar inte var kvalificerade enligt 57 kap. IL. I Skatteverkets omprövningsbeslut i processen vidhöll den skattskyldige det som hen upplyst om i sin deklaration, nämligen att hens andelar inte var kvalificerade enligt 57 kap. IL, vilket Skatteverket instämde i. Myndigheten beskattade carried interest som lön. I förvaltningsrätten ändrade sig den skattskyldige och åberopade ett antal kammarrättsdomar till stöd för att andelarna var kvalificerade enligt 57 kap. IL. Skatteverket vidhöll dock att de inte var kvalificerade och förvaltningsrätten fann inga skäl att göra någon annan bedömning i den frågan. Det hade enligt dess domskäl inte framkommit att fonderna skulle utgöra fåmansföretag eller att personen varit verksam i betydande omfattning där. Kammarrätten prövade inte frågan. Frågan om 57 kap. IL:s tillämplighet utvecklades redan i Skatteverkets beslut. Myndigheten konstaterade att de subjekt som erhöll carried interest inte var juridiska personer, och att reglerna i 57 kap. IL därför inte kunde tillämpas

6 BESKATTNING SOM LÖN

Som framgått ovan godtog kammarrätten i målet från 2013 angående NC Advisory AB inte Skatteverkets försök att ifråga om arbetsgivaravgifter se carried interest som lön. Domstolen konstaterade att det inte var såsom Skatteverket hävdade, att carried interest i realiteten tillföll rådgivningsbolaget som i sin tur tillhandahöll ersättningen till de anställda i rådgivningsbolaget. Istället menade domstolen att alla avtal inom strukturen var civilrättsligt korrekta. Några arbetsgivaravgifter för lön skulle därför inte utgå.

Kammarrätten ansåg det ostridigt att fondstrukturerna såg ut som bolaget har beskrivit dem och att alla avtal som ingåtts mellan aktörerna i fondstrukturerna var civilrättsligt giltiga. Efter att ha gått igenom bevisningen i målet menade domstolen sammanfattningsvis att det var klarlagt i målen att rådgivningsbolaget i enlighet med ingångna avtal enbart hade haft en rådgivande funktion i fondstrukturerna och att de s.k. GP-bolagen hade haft den beslutande funktionen. Utredningen gav därför inte stöd för Skatteverkets påstående om att den verkliga innebörden utvisade något

27 Se fotnot 22.

annat. När det gällde frågan om carried interest i målet utgjorde prestationsbaserad ersättning konstaterade kammarrätten att utredningen i målen inte gav stöd för att utbetald carried interest utgjorde ersättning för arbetsprestationer utförda av anställda i bolaget. Domstolen menade bl.a. att rådgivningsbolaget på ett övertygande sätt förklarat att bolaget genom sin rådgivning visserligen hade haft en stor påverkan på värdeutvecklingen i fonderna, men att det utöver bolaget fanns flera andra rådgivare som också påverkade det förvaltande bolagens agerande. Kammarrätten fortsatte med att det därutöver hade framkommit att det fanns en rad omvärldsfaktorer som bolaget inte hade något inflytande över men som även de påverkar portföljbolagens värdeutveckling och därigenom möjligheterna till carried interest.

Det är inte särskilt förvånande att såväl företrädare för Skatteverket som artikelförfattare uppfattade bedömningen av rättsfrågorna som tydlig.[28] Dels accepterades att strukturen och avtalen skulle tas till utgångspunkt för bedömningen, dels ifrågasattes att carried interest skulle ses som prestationsbaserad ersättning. Trots utgången i 2013 års mål har i flera efterföljande kammarrättsmål beskattning skett av carried interest som lön. Så skedde t.ex. i ett avgörande kopplat till Bridgepoint.

I avgörandet angående Bridgepoint framgick att den skattskyldige hade varit heltidsanställd i Bridgepoint AB och ingått i bolagets investeringsteam.[29] Bolaget hade tillhandahållit rådgivning till fondema inom Bridgepoint-gruppen. Den skattskyldiges bolag hade fått utbetalningar från två bolag, som indirekt investerat i Bridgepointgruppens fonder, och det var avkastningen från dessa fonder i form av carried interest som hade skapat vinster. Enligt kammarrätten hade den skattskyldiges anställning i Bridgepoint AB varit en förutsättning för att han indirekt genom sitt bolag hade kunnat göra investeringarna i fonderna. Den skattskyldige hade som anställd i Bridgepoint AB, och som medlem i investeringsteamet, ställt sitt kunnande till förfogande och utfört arbetsinsatser som har varit en bidragande orsak till den värdeutveckling som har skapats i fonderna. Carried interest hade utgått till följd av personens anställning i Bridgepoint AB, och inkomsterna skulle enligt domstolen därför beskattas som lön i inkomstslaget tjänst.

28 Se fotnoterna 5 och 15.

29 Kammarrätten i Stockholm, 2023-06-19, mål nr 3165-22 (Bridgepoint).

I domstolens beslutsskäl finns ingen explicit diskussion om personen eller dennes fåmansföretag var rätt inkomstskatterättslig mottagare av carried interest. Det är inte heller ifrågasatt att investeringarna i fonderna skett genom personens bolag, vilka enligt avtalen var mottagare av den avkastning vari carried interest ingick. Domstolen ansåg dock att Skatteverket hade gjort sannolikt att de ersättningar som har betalats ut till personens fåmansföretag var inkomster som hade utgått till följd av personens anställning i Bridgepoint AB. Inkomsterna skulle därför istället beskattas hos den skattskyldige som lön i inkomstslaget tjänst. Kammarrätten ansåg att carried interest var tillgänglig för lyftning för personen vid tidpunkten då ersättningen betalades ut till hens bolag, och att det vid denna tidpunkt saknades möjlighet att avstå inkomsten till förmån för hens fåmansföretag, med hänvisning till RÅ 1962 ref. 46.

I avgöranden angående IK-gruppen var de skattskyldiga anställda av bolag i gruppen.[30]

Ett av bolagen hade gett råd gällande förvärv och avyttringar samt hantering av investeringar i IK-gruppens fonder. Det hade i bolaget också funnits ett investeringsteam som hade arbetat med bl.a. rådgivningen till fonderna. I målen hade vissa personer fått carried interest till en utländsk kapitalförsäkring och andra till ett utländskt bolag. I domarna skiljer sig inte domskälen åt beroende på om carried interest gått till ett bolag eller en kapitalförsäkring. Personerna i målen hade uppgett att de indirekt hade fått göra investeringar i GP-bolagen, via kapitalförsäkringar eller bolag.

Kammarrätten uttalade ifråga om IK att det av utredningen framkommit att möjligheten att få inkomster endast har getts till de personer som varit anställda och som har haft särskilt betydelsefulla positioner inom

30 Kammarrätten i Stockholm 2017-04-27, mål nr 3968-16 m.fl. I ett antal efterföljande mål rörande IK-gruppen prövades om de skattskyldiga med skatterättslig verkan kunde föra över rätten till carried interest från kapitalförsäkringarna till av dem ägda fåmansföretag, och komma i åtnjutande av 3:12-reglerna, se t.ex. Kammarrätten i Stockholm, 2021-06-07, mål nr 580-20. Domstolen berörde inte betydelsen av själva överföringen, annat än att domstolen hänförde beskattningstidpunkten till det tillfället. Istället vidhöll domstolen att carried interest var en prestationsbaserad ersättning hänförlig till de skattskyldigas arbetsinsatser, och beskattade den som lön. I ett avgörande från Kammarrätten i Stockholm, 2024-03-27, mål nr 4842-22, behandlades frågan om arbetsgivaravgifter med koppling till IK-gruppen. Utbetalningarna av carried interest hade skett från skotska bolag där ingen av investeringsrådgivarna var eller hade varit anställda. De hade inte heller varit anställda hos fondernas GP, som enligt avtalen hade rätt till carried interest som hade genererats. Investeringsrådgivarna i de aktuella fallen var eller hade varit anställda hos ett bolag i IK-gruppen, och erhållen carried interest bedömdes utgöra ersättning för det arbete de hade utfört för det bolagets räkning.

IK-gruppen. Kammarrätten ansåg mot denna bakgrund att de aktuella ersättningarna, som hade betalats ut till personernas kapitalförsäkringar eller bolag, var inkomster som hade utgått till följd av personens arbete. Sådana inkomster ska enligt domstolen normalt beskattas i inkomstslaget tjänst. Det hade enligt domstolen inte framkommit några omständigheter som tydde på att inkomsterna skulle kunna beskattas enligt reglerna om fåmansföretagsbeskattning i 57 kap. IL. I likhet med när jag läser avgörandet angående AAC ovan är det av domen inte så enkelt att förstå varför 3:12-reglerna inte ansågs kunna vara tillämpliga.

I de många skattebeslut som fattades av Skatteverket 2023 skedde alltså beskattning av carried interest som lön.[31] Besluten liknar väldigt mycket kammarrättens avgörande i fallet Bridgepoint. Myndigheten menade att personernas anställningar i rådgivningsbolagen hade varit en förutsättning för att delta i riskkapital-gruppernas investeringar och ta del av uppkommen carried interest vid avyttringar av portföljbolagen. Enligt Skatteverkets bedömning skulle därför erhållen carried interest ses som en ersättning för utfört arbete.

Den omständigheten att personerna var indirekta ägare i ett rådgivningsbolag påverkade enligt myndigheten inte bedömningen. Enligt de i besluten återgivna förutsättningar har personerna erhållit carried interest via helägda fåmansföretag. Eftersom GP LP, varigenom fonden förvaltats, i dessa fall var ett enkelt bolag menade myndigheten att det saknat rättskapacitet och därför företrätts av ett GP Ltd (som har rättskapacitet) i sin tur. I det senast nämnda GP Ltd, där personerna därmed har ansetts vara verksamma, hade personerna varken ägt andelar direkt eller indirekt. Därmed kan enligt Skatteverket inte personernas fåmansföretag ha ansetts bedriva samma eller likartad verksamhet som GP Ltd, och reglerna i 57 kap. IL kan därmed inte tillämpas. Enligt myndigheten är en förutsättning som följer av kammarrättsdomarna och HFD 2018 ref. 31 att personerna måste ha varit direkt eller indirekt ägare i GP-bolagen.

Jag tycker att det finns ett antal oklarheter i beslutsmotiveringarna. För det första: om nu myndigheten anser att carried interest är ersättning för anställning i rådgivningsbolagen, varför bryr sig myndigheten om att motivera att 57 kap. IL inte är tillämpligt? Fördelningsreglerna för kvalificerade andelar i fåmansföretag är ju i första läget bara aktuella på utdelningar och avyttringar. Rent systematiskt borde det därför vara ointressant huru-

31 Jag har haft tillgång till sex beslut av Skatteverket från maj 2023 kopplade till EQT.

vida andelarna i fåmansföretagen är kvalificerade eller inte, om nu myndigheten väl bestämt sig för att carried interest är en löneinkomst. Jag har förståelse för att Skatteverket vill möta upp de skattskyldigas påståenden om att de ska beskattas enligt 57 kap. IL, men om nu en domstol skulle komma fram till att det inte är lön så leder myndighetens inställning till att beskattning (när väl utdelningen sker från fåmansföretagen) helt och hållet ska ske i kapital med 25 %, 42 kap. 15a IL. Besluten och motiveringarna leder därför mig till att undra huruvida myndigheten i själva verket har valt mellan två olika sätt att beskatta i carried interest i tjänst. Och om 57 kap. IL inte anses kunna tillämpas så väljs beskattning som lön. För det andra: det framgår inte uttryckligen av 57 kap. 4 § IL att personen måste äga andelar i båda fåmansföretagen för att samma eller likartad verksamhet ska föreligga, men det är så som HFD i tidigare praxis har tolkat lagrummet för att det ska föreligga ett nödvändigt ägarsamband. Det förefaller dessutom märkligt att just begreppet samma eller likartad verksamhet utreds, eftersom det verkar som att det som egentligen undersöks är möjligheten att se det som att personen utfört arbete för sitt fåmansföretag genom anställning i annat företag, jfr HFD 2018 ref. 31.

De beslut som jag har haft tillgång till gäller fysiska personers carried interest, och inte uttag av arbetsgivaravgifter. Men det verkar på formuleringarna av skälen för besluten, som att myndigheten anser att personernas erhållna carried interest är ett utflöde av det arbete som utförts inom ramen för deras anställningar i just rådgivningsbolagen. Skatteverket bortser därför från att carried interest faktiskt inte har betalats ut till personerna, eller till rådgivningsbolagen, utan till deras fåmansföretag. Är vi då inte tillbaka i samma ruta som för NC Advisory AB, och därmed ett synsätt som kammarrätten då underkände? Till stöd för sina beslut under 2023 anför bl.a. myndigheten ett antal kammarättsavgöranden efter 2013 där beskattning skett som lön. Det rör sig bl.a. om det ovan behandlade målet angående IK-gruppen från kammarrätten i Stockholm från 27 april 2017, mål nr 3968-16 m.fl. Carried interest hade där tillförts utländska kapitalförsäkringar som personerna hade tecknat, men domstolen ansåg att det var avhängig personernas anställningar. Däremot vägs inte myndighetens uppfattning mot det förlorade pilotmålet gällande NC Advisory AB från 2013.

Gällande en annan riskkapitalgrupp, Riverside, har kammarrätten avseende en anställd inom gruppen, funnit att den omständigheten att den anställde vid tidpunkten för utbetalningen överlåtit sin rätt till carried

interest till ett bolag saknade betydelse för frågan om vem som var rätt skattesubjekt.[32] Eftersom carried interest bedömdes utgöra ersättning för den anställdes arbete var det enligt domstolen den anställde som skulle beskattas för utbetalningen och beskattningen skulle ske i inkomstslaget tjänst. Frågan om tillämpning av 57 kap. IL lyftes inte överhuvudtaget i processen, men av förutsättningarna att döma var de reglerna inte tillämpliga eftersom avkastningen, liksom i Bridgepoint-målet och myndighetsbesluten från 2023, tillföll ett bolag som inte utgjorde ett rättssubjekt.

I ett mål med koppling till Triton hade den skattskyldige ägt bolag som uppbar carried interest. Fondförvaltningen hade skett i ett annat bolag. Båda bolagen befanns vara fåmansföretag. Personen hade inte vari verksam i betydande omfattning i sitt eget fåmansföretag, och frågan var då om andelarna i hans fåmansföretag var kvalificerade på annat sätt.[33]

En sådan grund kan vara ett personen varit verksam i betydande omfattning i ett annat fåmansföretag som bedriver samma eller likartad verksamhet som hans fåmansföretag. Frågan var då om personen hade varit verksam på detta sätt i det förvaltande företaget. Kammarrätten ansåg att den skattskyldige hade varit verksam i det förvaltande företag genom sin anställning i ett rådgivande bolag som utfört tjänster till det förvaltande företaget. Den skattskyldige hade uppgivit att rätten till carried interest hade överförts från det förvaltande företaget till hans fåmansföretag av kommersiella skäl. Enligt kammarrätten hade den skattskyldiges fåmansföretag övertagit rätten till carried interest, och därför hade de båda fåmansföretagen bedrivit samma eller likartad verksamhet.

Kammarrätten analyserade sig alltså fram till kvalifikationen i två steg. Först ansågs verksamhet i betydande omfattning föreligga i det förvaltande företaget på annat sätt än genom anställning (jfr HFD 2018 ref. 31), och sen identifierades samma eller likartad verksamhet i sin tur föreligga med personens egna fåmansföretag.

32 Kammarrätten i Stockholm, 2023-12-08, mål nr 3186-23 (Riverside). Se beträffande Riverside även 2021-12-21, mål nr 3466-21 (Riverside).

33 Kammarrätten i Stockholm, 2017-04-27, mål nr 456–459-16 och 1158–1160-16 (Triton).

7 BESKATTNING AV PARTICIPATION LOAN AGREEMENT (PLA)

Kammarrätten ansåg i ett avgörande att s.k. PLA inte ses som ett vinstandelslån och inte heller i övrigt en delägarrätt, vilket innebar att inkomstslaget kapital kunde uteslutas.[34]

I målet var personen anställd i NC AB och ingick i managementteamet. Genom sin anställning hade hen fått möjlighet att teckna PLA (med ILP för fond III, IV och V). ILP hade enligt avtal en skyldighet att investera i de portföljbolag som fonden investerar i. PLA var en möjlighet för en del anställda i NC AB att få köpa in sig i vissa av ILP:s investeringar och få del av den vinst som ILP fått genom dessa investeringar. Personen hade under de aktuella åren fått ersättning härrörande från ILP och hade redovisat ersättningen i sin deklaration som ränta i inkomstslaget kapital. Hen hade gjort gällande att PLA var ett vinstandelslån och att ersättningen därför skulle beskattas som inkomst av kapital.

Den ersättning som personen hade fått utgjorde del i den vinst som uppstått i de specifika portföljbolag där ILP hade investerat dennes utlånade pengar. Ersättningen, menade kammarrätten, var således inte beroende av det låntagande företagets, dvs. ILP:s, utdelning eller vinst och därmed ansågs inte ett vinstandelslån föreligga. PLA ansågs inte heller i övrigt vara en delägarrätt, varför inte beskattning enligt fåmansreglerna i 57 IL kunde ske. Kammarrätten ansåg att ersättningen till följd av PLA skulle hänföras som lön till inkomstslaget tjänst. Anledningen var att personen som anställd i NC AB, och medlem i managementteamet, hade ställt sitt kunnande till förfogande och utfört arbetsinsatser som hade varit en bidragande orsak till den värdeutveckling som skapats i fonderna. Det ansågs klarlagt att ILP inte hade fått carried interest utan de insatser som personen och övriga i managementteamet hade utfört. Anställningen i NC AB hade varit en förutsättning för att få delta i ILP:s investeringar och få ersättning vid avyttring av portföljbolagen. Ersättningen skulle därför ses som en ersättning för utfört arbete.

I ett annat kammarrättsmål ansågs PLA- ersättningen vara vinstandelsränta och lånet utgöra ett vinstandelslån, och därmed en sådan delägarrätt som omfattas av reglerna i 57 kap. IL.[35]

---

34 Kammarrätten Stockholm, mål nr 6135-19 (Nordic Capital).

35 Kammarrätten i Stockholm, 2013-12-19, mål nr 4435-16, 4600–4605-16 och 8851–8853-16 (Nordic Capital).

Kammarrätten konstaterade här att Skatteverket inte hade ifrågasatt att de avtal som var aktuella hade tillämpats på det sätt som har beskrivits i förhör vid förvaltningsrättens muntliga förhandling, dvs. att Agreement och PLA utgjort ett åtagande att låna ut medel i anslutning till fondens samtliga investeringar under dess livstid. Kammarrätten ansåg sig inte ha heller anledning att ifrågasätta detta. Endast om de skriftliga avtalens lydelse klart angav något annat borde det i stället läggas till grund för bedömningen av avtalens innebörd. PLA- ersättningen skulle därmed anses vara vinstandelsränta, och lånet utgöra ett vinstandelslån och därmed en sådan delägarrätt som omfattas av reglerna i 57 kap. IL.

Intressant är att domstolen tog omvägen via att finna att ersättningen enligt PLA skulle ses som en ersättning för utfört arbete och inte anses utgöra avkastning på kapital. En sådan ersättning ska enligt kammarrätten normalt beskattas som inkomst av tjänst enligt 11 kap. 1 § IL, men eftersom den skattskyldige indirekt ägde kvalificerade andelar i ett fåmansföretag skulle den ersättning som han fått från företaget beskattas enligt bestämmelserna i 57 kap. IL. Enligt min mening indikerar formuleringarna att domstolen valt mellan olika alternativ att beskatta i inkomstslaget tjänst.

8 AVSLUTANDE ANALYS

Med utgångspunkt i den systematiska genomgången av myndighetsbeslut och underrättspraxis gällande carried interest, kommer jag här avslutningsvis att presentera några slutsatser. Dessa görs med ambitionen att kritiskt utvärdera besluten och skälen mot bakgrund av dels önskemål om rättslig koherens så långt det är möjligt, dels systemenlighet. För koherens som mål talar den grundlagsstadgade likabehandlingsprincipen. Likartade situationer bör behandlas likartat. Att argumentationen i skälen också bör vara systemenlig menar jag kan hävdas mot bakgrund av hur skattesystemet är konstruerat. Centrala beståndsdelar i skattesystemet är bl.a. respekten för att det finns olika rätts- och skattesubjekt samt inkomstslag, och att valet mellan olika subjekt att beskatta, samt i vilket inkomstslag, bör följa en viss logik. Logiken bör följa av skattesystemets struktur, och inte av det skattemässiga utfallet vid olika beskattningsalternativ. Den första frågan att ställa vid tillämpning och tolkning kan därför inte vara hur en inkomst bör beskattas, utan vilket rättssubjekt som är skattesubjekt. Den andra frågan blir sedan vilka inkomstslag som är möjliga för det ”rätta” skattesubjektet. Är det en fysisk person så är alla tre inkomstslag teoretiskt

möjliga. I samtliga fall av carried interest som jag har studerat för denna artikel, bör då det initiala valet under den andra frågan stå mellan kapitalavkastning (kapital) och lön (tjänst). Om valet faller på kapitalavkastning så ska beskattning ske i inkomstslaget kapital med eventuell tillämpning av reglerna i 57 kap. IL. Skulle det då visa sig att rekvisiten i 57 kap. IL inte uppfylls, är det inte systemenligt att återvända till, och riva upp, det initiala valet mellan kapitalavkastning och lön. Om det initiala valet faller på lön, så ska beskattning ske i inkomstslaget tjänst och med uttag av arbetsgivaravgifter. Det finns då inget behov av att bestämma om förutsättningarna för att tillämpa 57 kap. IL är uppfyllda. Med ovanstående som utgångspunkt följer här ett antal slutsatser:

a) Kammarrättens avgörande om arbetsgivaravgifter gällande NC Advisory AB (pilotmålet) har inget prejudikatvärde. Det är ändå anmärkningsvärt att de mycket omfattande och ingående domskälen i målet, till fördel för skattskyldiga, i stort sett inte har berörts i efterföljande underrättsdomar och myndighetsbeslut. I domar och beslut därefter har det i princip istället antagits att carried interest är en prestationsbaserad ersättning och att strukturer och avtal kan bortses ifrån vid beskattningen. Det är förstås i sig en godtagbar invändning att utgången i pilotmålet inte behöver följas eftersom det inte har prejudikatvärde. Å andra sidan finns det i de beslut och domar som jag har analyserat gott om hänvisningar till andra kammarrättsdomar som används ”mot” de skattskyldiga. Den här diskrepansen kan motiveras ha sin förklaring i att de olika prövade strukturerna inte är identiska och därför kan bli föremål för skilda bedömningar. Enbart ett sådant konstaterande (som i vart fall finns implicit i många av domarna) är dock inte tillräckligt för att godtagbart förklara de olika synsätten.
b) Om uppfattningen är att carried interest alltid är en prestationsbaserad ersättning som ska ses som lön, oavsett hur strukturen är organiserad och avtalen upprättade, så bör inte det kunna leda till att carried interest beskattas som lön bara i de fall som reglerna i 57 kap. IL inte befinns tillämpliga. Det kan inte vara så att lönebeskattning och 3:12-reglerna ska ses som två rättsligt likvärdiga alternativ till tjänstebeskattning. För att hamna i 3:12-reglerna så måste det föreligga en utbetalning av ett belopp som korrekt klassificeras som inkomst av kapital. Den klassificeringen, och valet mellan lön och

kapitalinkomst, ska ske innan rekvisiten i 57 kap. IL prövas. Det är ju också numera betydande skillnader i utfallen mellan de två alternativen till tjänstebeskattning. Inte minst finns det när 3:12-reglerna tillämpas takregler för hur stor tjänstebeskattningen kan bli. Ett ödets ironi är att när Skatteverket hade framgång med sina kammarrättsprocesser för att beskatta utdelningar i 3:12-systemet hade det ännu inte införts någon takregel för tjänstebeskattning av utdelningar i systemet. När nu Skatteverket i sina beslut inte anser sig kunna tillämpa 57 kap. IL, ”fråntas” de skattskyldiga möjligheten att utnyttja takregeln för tjänstebeskattning. Jag är alltså kritisk till att det i många Skatteverksbeslut och kammarrättsavgöranden till synes ostrukturerat blandas argument kring rekvisiten i 57 kap. IL respektive anledningar till varför carried interest ska beskattas som lön. Om den skattskyldige yrkat på tillämpning av 3:12-reglerna, har jag förståelse för att myndigheten och underinstanserna bemöter de yrkandena. Men det hade enligt min mening istället varit korrekt om Skatteverket konsekvent ställt upp beskattning som lön som ett förstahandsyrkande och, om domstolen fann att carried interest istället var kapitalinkomst som skulle beskattas först vid utbetalningen från det direktägda bolaget, möjligen i andra hand yrka på tillämpning av reglerna i 57 kap. IL. Förvisso skulle det senare bara vara möjligt om det faktiskt skett utdelningar på eller avyttringar av andelar i fåmansföretagen. I de situationer det ännu inte skett, får i så fall myndigheten istället bida sin tid om beskattning som lön underkänns i domstol. Jag inser att det skulle kunna vara processuellt komplicerat, och att det kanske är därför besluten och avgörandena blandar argumentation och beskattningsgrunder, men min poäng med kritiken är att påvisa bristande noggrannhet när det gäller skälens systematik.

c) Valet mellan kapitalavkastning och löneinkomst har i samtliga fall tagit sin utgångspunkt i försök att bestämma karaktären på carried interest. Om tillräckliga argument har ställts upp för att carried interest ska vara en prestationsbaserad ersättning, så har de fysiska personerna som är anställda i rådgivningsbolagen i de allra flesta fall löneinkomstbeskattats. Detta har i princip bara underlåtits om reglerna i 57 kap. IL ansetts tillämpliga, vilket är ett tillvägagångssätt som jag kritiserade ovan under b. Vid beskattning som lön har det bortsetts från om carried interest enligt strukturen och avtalen

tillfallit en juridisk person. I besluten från 2023 lägger myndigheten den största vikten i argumentationen på att carried interest till sin skatterättsliga natur är en prestationsbaserad ersättning (generellt och för de skattskyldiga personerna), och därför ska beskattas som lön hos dem. Argumentationen understryks genom framförallt hänvisning till ett antal kammarrättsdomar ifråga om carried interest. Enligt min uppfattning saknas utförlig argumentation för varför strukturen och avtalen, innebärande att carried interest ”flyter upp” i bolagssektorn, underkänns skatterättslig verkan. Det kan inte vara så enkelt att de frånkänns verkan bara därför att carried interest ses som en prestationsbaserad ersättning. I hur många bolag ligger inte prestationsbaserade ersättningar som intäkter? Och hur vanligt är det inte att ersättningarna härrör från personligt betingade uppdrag?

d) Skatteverkets och kammarrättens resonemang kring tillämpligheten av reglerna för fåmansföretag är svåra att följa. Det har krävts åtskilliga genomläsningar av domarna och myndighetsbesluten för att förstå nyanserna. Jag har dock funnit logik i det att det genomgående verkar ha krävts att de skattskyldiga för det första måste ha ägt fåmansföretag som haft rätt till carried interest. För det andra måste personerna ha varit verksamma där (direkt eller via anställning i annat företag) eller i ett annat fåmansföretag som bedriver samma eller likartad verksamhet. Det senare kan vara fallet om carried interest anses ha överförts från det företaget. Reglerna har dock inte ansetts vara tillämpliga om ägande av fonderna har skett via bolag som antas sakna rättskapacitet.

Som framgått är det ett komplicerat pussel att lägga när det gäller den omfattande flora av myndighetsbeslut och underrättspraxis som finns när det gäller beskattning av carried interest. Frågan om tillämpligheten av 57 kap. IL är i mångt och mycket en lagtolkningsfråga, och kanske går det i förlängningen av alla de processer som nu pågår att vaska fram fler prövningstillstånd jämte det som ledde till HFD 2018 ref. 31. I övrigt rör det sig mycket om kvaliteten på, samt bevisvärdet av, utredningar och bedömningar av strukturer och avtal. En av mina spaningar är att Skatteverket och domstolar gärna har tillämpat reglerna i 57 kap. IL när så har varit möjligt, istället för att ge sig in i argumentation kring vilket subjekt som är rätt mottagare av carried interest i inkomstskattehänseende följt av val

av inkomstslag. Om 3:12-reglerna inte har ansetts tillämpliga har myndighet och domstolar, med utgångspunkt i synsättet att carried interest är en prestationsbaserad ersättning, beskattat carried interest som lön. Vägen till beslut i de senare fallen är kantad med hänvisningar till mål om skattskyldighet vid disposition, gränsdragning mellan arbetstagare och arbetsgivare samt verklig innebörd. Dessutom verkar det som efter pilotmålet 2013 framstod som en återvändsgränd för myndigheten nu har blivit en framkomlig väg igen. I vart fall såsom myndigheten och kammarrätter ser på saken. Jag tycker att det är otillfredställande att det förefaller som att myndigheten och kammarrätter, istället för att rakt igenom använda sig av systemenliga resonemang, verkar tillämpa en slags pragmatism för att finna en väg som är möjlig för att beskatta carried interest i inkomstslaget tjänst.

Mats Tjernberg, professor i offentlig rätt, skatterätt, vid Lunds universitet.